

Vážení zastupitelé,

obracíme se na Vás jménem občanů našich obcí, nacházejících se v regionu Budišovska (tzv. lokalita Horka), ve věci bodu, jenž je pod názvem „**Stanovisko Zastupitelstva KV k výběru umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů (HÚRAO) a vyhořelého jaderného paliva (VJP) na území kraje Vysočina**“ navržen pro jednání nejbližšího zastupitelstva KV.

Případné budování HÚRAO v blízkosti našich obcí **vnímáme jako zásadní ohrožení jejich rozvoje a kvality života našich občanů.** Z tohoto důvodu bychom Vás rádi ve stručnosti seznámili s několika fakty a našimi názory k tomuto tématu.

Situace:

- V ČR vznikají vysoceradioaktivní odpady zejména provozováním jaderné energetiky. Množství těchto odpadů je nyní asi 3.000 t. Při výzkumné činnosti, v průmyslu a ve zdravotnictví vznikají odpady převážně středně a nízkoradioaktivní s řádově nižší rizikovostí.
- ČR jako stát se od osmdesátých let 20. století vytrvale koncepčně drží jediného způsobu, jak s vyhořelým jaderným palivem naložit, a sice vybudování hlubinného úložiště. Finální lokalitu chce stát vybrat do roku 2025. Stavbu podzemní laboratoře plánuje zahájit v roce 2030, stavbu HÚRAO pak v roce 2050.
- HÚRAO není dosud vybudováno nikde na světě. Začalo se stavět ve Finsku na odlehlém místě s minimální hustotou osídlení a **po předchozí dohodě s místními komunitami.**
- HÚRAO je ve své podstatě obrovské důlní dílo, při jehož budování má být vytěženo 7 mil. m³ horniny. Na půdorysné ploše přes 400 ha v hloubce 500 m pod povrchem má vzniknout systém ukládacích chodeb v celkové délce přes 70 km. Doba stavby vlastního úložiště je plánována na 15 let (2050-2065).

Proč je HÚRAO špatné řešení celospolečensky:

- 1) Ve VJP je energeticky využito pouze asi 5% jeho obsahu. Ve světě se intenzivně pracuje na výzkumu a praktickém použití **technologií pro zpracování a další energetické využití VJP** (společnosti NuScalePower, MoltexEnergy, TerraPower aj.). S tím je spojená předpokládaná výrazná množstevní redukce zbytkového radioaktivního odpadu. Při realizaci HÚRAO v ČR bychom se této možnosti do budoucna předem dobrovolně zřekli. Po navezení odpadů do podzemních štol v HÚRAO má být úložiště zabetonováno, a tedy ponecháno bez možnosti jakékoliv kontroly a opravy (např. v případě havárie). Ani země jako např. Německo, Francie, USA, Čína, které mají VJP výrazně větší množství, s tzv. konečným řešením nespěchají.
- 2) HÚRAO je **mimořádně investičně náročným projektem.** V projektovaném rozpočtu z roku 2012 by stavba měla stát 112 mld. Kč. Jak se však v případě staveb takového rozsahu a charakteru stává, konečná cena může být výrazně vyšší.
- 3) **Bezpečnost konceptu HÚRAO** není a ani nemůže být ověřena na deklarované tisíce až statisíce let. Jednalo by se tedy de facto o experiment. Pokud by se celá věc nepodařila, mohla by být v případě selhání technických a geologických bariér dlouhodobě (v řádu stovek až tisíců let) ohrožena nejen vlastní lokalita, ale i široký region. HÚRAO není plánováno v tak hustě osídlených oblastech jako v ČR nikde na světě. Konkrétně v naší lokalitě Horka se pro radius o poloměru 10 km jedná o cca 42 tisíc obyvatel. HÚRAO současně nenahrazuje potřebu provozovat mezisklady VJP. Tento materiál je nutno několik let dochlazovat v již existujících bazénech. Argument, že uložení pod zem je bezpečnější než existující monitorované sklady, a je tedy nutné spěchat, je naprosto irelevantní. Nadzemní mezisklady bude nutno provozovat ještě několik let po finálním odstavení posledního reaktoru v ČR.

Proč je HÚRAO špatné řešení pro lokalitu:

- 1) Stavba podzemní laboratoře a následně HÚRAO by pro lokalitu znamenaly minimálně **30 let mimořádného zatížení vlastní stavbou** - hluk, prach, extrémní dopravní zatížení, spojené s přesunem hornin, atd. V naší lokalitě na Budišovsku navíc vyskytuje podloží s příměsí uranu, vytěžená hornina by tedy pravděpodobně zvyšovala přirozenou radioaktivitu ovzduší.
- 2) Průzkumné vrty a případná vlastní stavba by měly nepochybně vliv na **hydrologický režim podzemních vod**, jejich místní vydatnost a kvalitu. Dlouhodobě, v řádu stovek až tisíců let, by kvalita podzemních vod v regionu mohla být ovlivněna uloženým materiálem.
- 3) Případná stavba by měla i **socio-ekonomické dopady.** Byla by spojena s přílivem pracovních sil a nepůvodního obyvatelstva se všemi rizikovými faktory, které to může obnášet.

- 4) Přímo v lokalitě má docházet v prostoru zvaném horká komora k přemístění vysoceradioaktivních odpadů z kontejnerů Castor do ukládacích obalových souborů, což představuje **riziko úniku radiace** do okolního prostředí ještě před vlastním uložením v HÚRAO.

Faktorů, které zpochybňují koncept stavby HÚRAO, je více, uvádíme pouze ty, které považujeme za stěžejní. Příamá spojitost či **podmíněnost stavby dalšího bloku JE Dukovany** s budováním HÚRAO, na kterou se někteří politici rádi odvolávají, **neexistuje**. To nám potvrdila i Dana Drábová, předsedkyně SÚJB.

SÚRAO a MPO, instituce pověřené řešením tohoto problému ze strany státu, pozbyly během dlouhých let veškerou naši důvěru. Nesplněných slibů a úskoků z jejich strany bylo až příliš mnoho, např.:

- Slib, že průzkumy nebudou realizovány na katastrech obcí, které s nimi nebudou souhlasit.
- Změna deklarace geologických prací z průzkumů na výzkumy. Výzkumy totiž nevyžadují stanovení průzkumných území (stát v podstatě obchází své vlastní zákony).
- Slib, že nejprve vznikne zákon o důstojném postavení obcí (účinném zapojení veřejnosti) v procesu, a teprve následně dojde k zúžení počtu lokalit.

Ve většině obcí naší lokality proběhla místní referenda, v nichž občané vyjádřili **jednoznačný nesouhlas** s budováním HÚRAO v katastrech svých obcí.

Vážení zastupitelé, náš Kraj se často prezentuje jako region se zachovalou, krásnou krajinou a jako dobré místo pro život. **Kraje a jeho vedení se případná stavba HÚRAO, ať chce, nebo ne, týká**. Minimálně morální odpovědnosti za stavbu, která svým charakterem a dlouhodobým dopadem nemá v ČR srovnání ani obdobu, se Kraj jako vyšší samosprávný celek nemůže zříci.

Dále Vás žádáme o zvážení podpory usnesení zastupitelstva KV ve věci:

- **nesouhlasu s umístěním HÚRAO na území KV**
- **žádosti vlády o přípravu změny koncepce pro nakládání s radioaktivním odpadem s cílem hledat alternativní možnosti využití VJP**
- **žádosti MPO o zastavení veškerých kroků směřujících k rozhodnutí zúžení počtu lokalit a prosazení takových legislativních úprav, které by zajišťovaly obcím a krajům právo stát se plnohodnotnými a rovnoprávnými účastníky řízení směřujících k výběru lokality (zákon o HÚRAO, novela atomového zákona aj.).**

Děkujeme za pozornost, kterou tomuto pro nás naprosto zásadnímu tématu věnujete, a věříme, že umožníte jeho projednání a následně zaujmete rozumné a odpovědné stanovisko. Detailní informace o lokalitách jsou v případě Vašeho zájmu dostupné např. na www.nechcemeuloziste.cz či www.surao.cz.

S pozdravem

Petr Piňos - starosta městyse Budišov

Ing. Stanislav Jaša - starosta obce Hodov

Zdeněk Souček - starosta obce Rudíkov

Ing. Ludmila Jelínková - starostka obce Nárameč

Aleš Brychta – starosta obce Rohy

Ing. Pavel Janoušek – starosta obce Oslavice

Josef Mezlík – starosta obce Vlčatín

Bohuslav Ludvík – starosta obce Osové

Ing. Markéta Šulová PhD. – starostka obce Oslavička